

השפעת השתתפות אמהות על תפקודם הרגשי של ילדים צעירים בקבוצת טיפול בתנועה

מאת: דליה קדם, בוגרת תואר MA, בית הספר לטיפול באמצעות אמנויות, אוניברסיטת חיפה
בהנחיית: פרופ' יוסף גוטמן וד"ר דפנה רגב

טיפול בתנועה עם ילדים צעירים מתקיים לרוב במתכונת של טיפול קבוצתי למספר ילדים או כטיפול פרטני ליחיד. המחקר הנוכחי בדק אפקטיביות מודל עבודה ייחודי וחדשני של טיפול בתנועה עם ילדים המשתף גם את אמהותיהם. מודל המחקר נשען על גישת הטיפול הדיאדי, גישה דינמית לטיפול קצר מועד בהפרעות התפתחותיות אצל ילדים בשלב קדם-חביוני (בן-אהרון ועמיתותיה, 1997) ועל גישת הטיפול בתנועה כדרך ריפוי יצירתית בסטינג קבוצתי, גישה המתמקדת בתנועה ובעבודת הגוף כמשאב לביטוי עצמי ותחושת ערך עצמית (Payne, 1992). מטרת המחקר הייתה לבחון את מידת ההשפעה של השתתפות האם יחד עם הילד בטיפול קבוצתי בתנועה והתרומה האפקטיבית של שילוב אימהות בתהליכים רגשיים משותפים עם ילדיהם בקבוצה באמצעות מחקר כמותני. המחקר נערך ויושם במרכז טיפולי מתי"א (מרכז תמיכה יישובי אזורי) לאחר קבלת אישורה של לשכת המדען הראשי של משרד החינוך. במחקר השתתפו 26 ילדים, 17 בנים ו-9 בנות בגילאי 6-8, אשר אמהותיהם הביעו את הסכמתן להשתתפות במחקר. קבוצת הניסוי כללה 14 אמהות אשר לקחו חלק פעיל בטיפול ומילאו את שאלוני המחקר ואילו בקבוצת הביקורת השתתפו 12 אימהות אשר לא לקחו חלק פעיל בטיפול ומילאו את שאלוני המחקר בלבד. קבוצת הניסוי והביקורת חולקו לארבע תתי קבוצות על פי גיל. כל הקבוצות עברו תהליך טיפולי דומה חוץ משיתוף האמהות בתהליך הטיפולי. במחקר השתתפו ארבעה מטפלים בתנועה, כל מטפל עבד עם קבוצת ניסוי וגם עם קבוצת ביקורת. השערות המחקר הניחו שימצא שיפור גדול יותר בקבוצת הניסוי בהשוואה לקבוצת הביקורת בשלושה משתנים: דימוי עצמי, התנהגות הילד ותפקוד ויעילות הורית. כלי המחקר כללו חמישה שאלונים למילוי האימהות ושאלון לילד שמולא בעזרת האימהות. הבדיקה התבצעה בשני מועדים, הראשון בתחילת התהליך הטיפולי והשני בסיומו כעבור 16 מפגשים. ממצאי המחקר מצביעים על שיפור בדימוי העצמי של הילד בשתי הקבוצות, קבוצת ניסוי וביקורת, אך ללא הבדלים באינטראקציה בין הקבוצות. בדיקת מדדי התנהגות הילד הניבה הישגים טובים יותר בקבוצת הניסוי בהשוואה לקבוצת הביקורת ואילו במשתנה השלישי יעילות הורית נמצא כי קיימת מגמת שיפור קלה בשתי הקבוצות. ניכר, כי חל שיפור בתפיסת האימהות את ילדיהן בקרב האמהות אשר השתתפו בקבוצת הניסוי בהשוואה לתפיסת האימהות אשר לא השתתפו בטיפול. לסיכום, חשיבותו של מחקר זה בבדיקת ההשפעה של השתתפות האימהות בתהליך טיפולי. יחודו של המודל בכך שאינו מתמקד בילד בלבד אלא מתמודד גם עם סביבתו דרך האינטראקציה עם האם. המחקר מפלס דרך למחקרי המשך עתידיים, העשויים לתרום רבות לחשיבותו של תפקיד ההורה בטיפול משותף עם הילד ולתחום הטיפול בתנועה.

מילות מפתח: טיפול דיאדי (הורה-ילד), טיפול בתנועה/מחול, טיפול קבוצתי

דליה קדם, דוא"ל: kedemdalia@gmail.com